

SAKSFRAMLEGG

Forum: Skate

Møtedato: 14.10.2020

Sak 13/2020 Stortingsmelding om datadrevet økonomi og innovasjon – Råd fra Skate

Behandlingssak

Bakgrunn

Fremveksten av en datadrevet økonomi åpner for store innovasjonsmuligheter, økt verdiskaping og nye arbeidsplasser i Norge, gitt at rammebetingelsene er til stede. Hver uke blir det produsert mer data enn det som ble produsert i løpet av hele det forrige årtusenet. Hvis dataene forvaltes riktig, kan datadrevet innovasjon bli en av de viktigste driverne for økonomisk vekst.

I februar i år lanserte EU-kommisjonen sin datastrategi, og i den sammenheng vises det til at verdien av data kan mer enn dobles på få år, og få betydelig innvirkning på BNP (fra 301 milliarder euro i 2018 til 829 milliarder i 2025). Menon Economics (rapport nr. 88/2019) gjør lignende anslag og framskrivninger for Norges del. Det er utfordringer knyttet til å tallfeste verdien av data, men det er likevel en felles oppfatning om at data har stor verdi for samfunnet og at verdien av data bare vil øke fremover. En annen viktig antakelse, er at det ikke skjer nok verdiskaping med data som ressurs. Hvordan utløse potensialet ved økt utnyttelse av data for samfunnets omstillingsevne, er derfor et viktig spørsmål i tiden fremover..

De siste ti årene har Norge rettet betydelig innsats mot det å få tilgjengeliggjort og delt offentlige data med næringslivet, forskning og andre. Betydningen av data omtales i Meld. St. 27 (2015-2016) Digital agenda for Norge, i Digitaliseringsstrategien for offentlig sektor (2019-2025), samt i Nasjonal strategi for kunstig intelligens, og det er utviklet nasjonale retningslinjer og veiledere. Det er også nasjonale strategier for tilgjengeliggjøring av data innenfor enkelte sektorer. Også Digital21, næringslivets egen digitaliseringsstrategi, inneholder anbefalinger til hva som må til for å skape verdi med data.

På noen områder ligger vi langt fremme internasjonalt når det kommer til deling av data, for eksempel innenfor olje- og gass, geomatikk, værdata og helsedata, men det er strekk i laget. DESI 2020 viser også at Norge på indikatoren for åpne data ligger under gjennomsnittet for EU. Dette impliserer at det er stort utnyttet potensial når det kommer til deling av data fra det offentlige til næringsutvikling og innovasjon.

I lys av policyutvikling i EU og OECD innenfor dataøkonomien, og de mulighetene som ligger i data fremover, ønsker regjeringen å utvikle ny politikk, dvs. sette rammer og angi retning for hvordan Norge aktivt kan skape verdi med data som ressurs.

Formål, ambisjoner og overordnede målsettinger

Det er første gang det legges fram en egen stortingsmelding om datadrevet økonomi og innovasjon i Norge. Meldingen skal ha et tydelig verdiskapingsperspektiv, og adressere næringslivets muligheter og utfordringer.

Formålet med meldingen er å legge frem regjeringens politikk for hvordan Norge aktivt skal utnytte mulighetene som ligger i data som ressurs til økt verdiskaping, flere lønnsomme arbeidsplasser og en effektiv og brukerorientert offentlig sektor, og bevare tilliten i samfunnet.

Det er en ambisjon om at Norge skal ligge i forkant og ta en aktiv rolle i den datadrevne økonomien innenfor viktige næringer og samfunnsområder for vår økonomi. Regjeringen vil fremme en balansert dataøkonomi som respekterer individets grunnleggende rettigheter og friheter, og som ivaretar norske samfunnsverdier. For å kunne realisere mål og ambisjoner med meldingen, vil regjeringen tilrettelegge for økt deling og bruk av data i og mellom offentlig og privat sektor – på en trygg og ansvarlig måte. Norge skal ha en effektiv og sikker infrastruktur for tilgang til og bruk av åpne offentlige data (G2B). Slik tilgang handler om å gi næringsliv, forskere og de sivile samfunnet muligheten til å bruke offentlige data i nye sammenhenger, skape nye tjenester og gi økt verdiskaping.

Regjeringen vil også tilrettelegge for økt deling av data i næringslivet (B2B). Økt dataflyt og bedre utnyttelse av data på tvers av næringer og bransjer vil bidra til at oppstartsselskaper, vekstbedrifter og det etablerte næringslivet kan bruke egne og andres data til å utvikle nye forretningsmodeller, lage nye produkter og tjenester, samt øke produktiviteten i en sterkt voksende internasjonal konkurranse i den datadrevne økonomien. Utover det næringslivet er pålagt å rapportere til offentlige myndigheter gjennom lov og forskrift, gjelder prinsippet om frivillig deling. Regjeringen vil vurdere å se nærmere på hvilke områder det kan være i samfunnets interesse å kreve at data fra næringslivet gjøres tilgjengelig (B2G).

Tidsplan og status i meldingsarbeidet

Stortingsmeldingen ble besluttet igangsatt i november 2019, og skal etter revidert plan legges frem for Stortinget i begynnelsen av 2021. Vi er nå i prosess med å skrive meldingen, samt å forankre meldingsinnhold på departementsnivå, både administrativt og politisk. Det er etablert en interdepartemental referansegruppe på embetsnivå for koordinering av arbeidet.

I perioden februar til juni 2020 er det gjennomført fem innspillmøter med sentrale aktører fra næringslivet, offentlig sektor og frivillig sektor. Distrikts- og digitaliseringsministeren og/eller statssekretæren har deltatt på disse. På grunn av covid-19 ble flertallet gjennomført som digitale innspillmøter, og innholdet er gjort tilgjengelig på nettet i etterkant. Regjeringen har mottatt ca. 45 skriftlige innspill til arbeidet som er delt på regjeringen.no. I innspillene er det gitt synspunkter på rammevilkårene for deling og bruk av data i og mellom offentlig og privat sektor, hvilke muligheter og utfordringer Norge står overfor når det gjelder å skape verdi med data, og det er fremmet forslag til endringer i og etablering av nye tiltak innenfor datapolitikken.

Det er på oppdrag fra KMD utarbeidet tre utredninger / rapporter i forbindelse med meldingsarbeidet, hvorav alle er publisert på regjeringen.no:

- Rapport fra Ekspertgruppen for deling av data i næringslivet. Ledet av konsernsjef i SINTEF Alexandra Bech-Gjørsv
- En juridisk utredning om mulig regulering av plikt til å dele åpne offentlige data Utført av advokatfirmaet Kluge.
- Dataforvaltning- og deling i kommunene med vekt på beste praksis. Utført av Agenda Kaupang.

I tillegg har regjeringen mottatt Menon-rapporten "Er verdiskaping med data noe Norge kan leve av" (nr. 88/2019) som et innspill til meldingsarbeidet fra NHO.

Forslag til beslutning:

Skate oppfordrer KMD til å ta med seg rådene fra Skate i det videre arbeidet med stortingsmelding om datadrevet økonomi og innovasjon.

Presentasjon av saken

Det legges til grunn av at Skate-direktørene har lest sakspapirene og er kjent med innholdet. Det kan komme endringer fra det som presenteres i dette saksfremlegget og presentasjonen som gis i Skate-møtet.

I tillegg til en kort presentasjon av stortingsmeldingens formål, ambisjon og overordnede mål, er det ønskelig å diskutere noen konkrete forslag til tiltak som vil ha betydning for statlige virksomheter og kommuner/fylkeskommuner. Disse tiltakene er ikke behandlet politisk.

Konkrete forslag til tiltak vi ønsker å diskutere er:

- Forslag til prinsipper for deling og bruk av data (vedlegg 1)
- NOU om nytt regelverk på viderebruk (vedlegg 2).
- *Evt. andre relevante tiltak (med forbehold)*

Diskusjonstema i Skate – etter innspill fra Skates AU

I lys av stortingsmeldingens formål, ambisjon og mål:

- Hvor ser Skate-direktørene størst potensiell verdi for hhv. næringslivet og offentlig sektor?
- Hva anser Skate-direktørene som nødvendige forutsetninger, incentiver og rammer for at statlige virksomheter og kommuner skal kunne dele mer data av god kvalitet med næringslivet? *Kom gjerne med konkrete forslag til tiltak.*
- Hvordan kan statlige virksomheter og kommuner bidra til å skape verdi med offentlige data i næringslivet? Hva slags roller og oppgaver kan / bør en ha overfor næringslivet? Hva slags samarbeidsformer kan fungere godt?

Saken vil bli framlagt av Janicke Weum, Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Saksframlegget er utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Oslo, 29.09.2020